

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 218. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm5957/facsimile.pdf (tilgået 25. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Maisomhed de viste i at være sig med denne Wi-
gers bedrøvede Loo til Slutningen af det tret-
tende Aarhundrede. I det følgende Aarhund-
rede ynskede man vel, ligesledes meget tidlig,
paa en Almene-Lov, men først under Fælles-
Kongen Christoffer, hvem Svendskerne dog derfor
skjulte Lof, kunde man enes om at stadfæste en
saadan, og den blev si engang trykt førend Ser-
tenhundrede og Dette.

Hvad der fra Reformationen indtil denne
Tid, af svensk Skrift er værd at nævne, bliver
da Bibel-Overføttelsen, som blev færdig to
Aar før den danske, og Reformatorernes, de vække-
re Broder Lof og Laurents Pedersens, øvrige
Skrift, men dog er herover at mærke, at enten
er hin Overføttelse, der gjordes efter Luthers,
ei siden sammenlignet med Grundtvigs, eller de
svenske Rigskrøniker have anset Skigt for ubes-
tydeligt til at anmærkes.

Heraf er det klart, at Fulde Sverrig fride
for Kirken, maatte det være med et legemtigt
Sværd, men selo det var ingenlunde rimeligt,
og Gustav Adolphi tydske Tog staaer da i alle
Maader som et heelt historisk Særlyd, ja man
kan sige det er det eneste Maand fra de forrige
Tider, som bygger Sverrigs Land til den sande
Historie, den eneste Bedrift, hvoraf den med
Gode kunde prale hvis den ikke netop ved at
prale fralagde sig den. Ferdinand havde under
den polske Krig givet Gustav Adolph Grund-

nok til Misforstøelse, og ved Fjerde Christians
Kongelige Anstrængelser havde Gustav i Strals-
und faaet Stadfæste paa tydske Bund. Her ian-
1650. dede Gustav med en Haandfuld svenske Krigs-
mand, fra denne Stad, som Wallenstein synes
at have seet i Stjernerne, og derfor havde svoret
at indtage, om den ogsaa hang imellem dem,
derfra udgik Gustav, og Herren var med ham,
Bøn og Sang var paa hans Læbe, Seier i hans
Hoand og Skrak for hans Ansigt. Saxen og
Brandenburg maatte følge ham, og Magdeburgs
Nordbrænder blegne, Protestanterne sang Her-
1651. rens Pris med løste Lunger, og Ferdinand
skjalt. Den Stolte maatte knale for den end-
stoltere Wallenstein, hvem han nys havde forskudt.
Denne Sverrigs onde Aand blæste nu i Basun
over Tydskland, og stod snart omringet af stærke
Misbødere i Tysindtal, der haabede at kunne
tryggelig plyndre og myrde under hans stude-
Banner. Lange nælede Wallenstein i Bøhmen,
vel for at gjøre Keiseren baade sit Savn og sin
Nærværelse ret solelig, men maatte dog ogsaa
forbi ham synes det hastede ikke med at møde en
Helt som Gustav. Dog, de mødtes, som Mars-
kets og Lysets Aander mødes i Verden med ly-
nende Glæveind, det var den fjerde November i
det Sættenhundrede og Toogtredivte Aar, de
mødtes ved Lützen, og kæmpede som man læm-
per kun for sin Gud og sin Himmel. End synes
des Seieren vis, da Gustav Adolph segnede

gjennembrødt, saa synes det, af Morber-Dolke, men den Tre skal Tugen betage hans Gud, til hvem han gik, at han kunde seire uden ham; den Tre man hellere ingen vilke nægte Gustavs Raabenbrødre, at de som Livvagter om hans Lig, Hæmpe for hans And til Hønderne faldte. Valkenslein beholdt vel sin Gud, thi den var hans selv, men han tabte sin Himmel, thi det var hans Tre, baade i Herri og han selv tabte Tre paa hans Gudsdom, og snart faldt han for en Morderdelf.

Nu var Bedriften endt, men Krigen varede ved; thi nu var det ingenlunde Sønnerne nok at Raffe Protestanterne Frihed, de vilde hofte i Nødet hvad der var faaet i Tanden, og bleve snart en ligesaa stor Stræk for Renner som Hønder, ligesom paa den anden Side Lybsterne, saasnart Toget var lettet, gave Høfterne Aarsag nok til Misforstøelse. En Tid spillede Sønnerne Messer, men efterat have tabt det store Slag ved Nordlingen, blev deres Stilling heel mislig, da Kurfyrst Johan Georg i Sachsen, alt forud hørt over at ikke han men den svenske Rigskansler, Axel Drenstjerne, var Hovedmand for det evangeliske Forbund, et alene sluttede en særskilt Fred med Keiseren, men vilde endog hjælpe til at uddrive Sønnerne af Lybstant. Hvad nu Udfaldet paa denne Strid hvori man for længe siden havde paa begge Sider glemt hvad det var der tjende til Paastub

